

ἀκριβεῖ ἀναλογίᾳ· ὅτῳ γάρ αἱ πολὺ πλείστες λέξεις,
αἱ παράγωγοι καὶ σύνθετοι ἔσονται αὐτοεύλητοι,
καὶ διδασκαλικῆς ἀνενδεεῖς ἐξηγήσεως, καὶ
παρεντίθεσθαι λεξικοὶς περιπτόταται, καὶ ὁ βα-
ρὺς ὄγκος καὶ αἡδῆς καὶ γαυτιοποιὸς τῶν ἐμπειρι-
κῶν λεξικῶν, θαυμασίως συκρυνθήσεται, καὶ
φρίκην ἐμποιεῖν τοῖς σπεδάζοις παύσεται.

"*Hν τις τὰ μικρὰ παιδία καὶ τὰς ἀγραμμά-
τες πάντη σκοπῇ, ὕψεται σαφῶς πάντως ὅτι φύσει
πᾶσαι αἱ ἀναλύσεις τὴν νοομένην ὁδῷ καὶ τάξει, ὅ-
δον οὗτον τέ εἶναι, βαδίζοις, καὶ τείνοσιν εἰς ἐπισή-
μην¹⁾· ἀλλ' ηδὲ δοξοσοφία οἰομένη καὶ φανταζομένη
κάλλιον φύσεως βαδίζειν, παροδεύειν καὶ τέττας
ἀναγκάζει, καὶ ἀνατρέπει ὅτας καὶ καταλύει ὅ-
λως τὴν λογικὴν ἀναπτυσσομένην δύναμιν· Αὕτη
γάρ τὸ τέλος τῆς γλώσσης ἀγνοεῖσθαι, καὶ ὅργανον
μόνον μαθήσεως ἔσται, μάθημα πρωτεῦον σφαλε-*

---

1) *Μυρία τὰ παραδείγματα, ἐμοὶ δὲ ἀρκέσει μόνα
τὰ ἐφεξῆς ἐπενεγκεῖν.* Le beurre est trop sélé,
papa, παῖς τις ἐξαετῆς περιβλιοπάλε ἐν Παρισίοις,
ἀκρατίζων ἔλεγε τῷ πατρὶ αὐτῷ· ἐκεῖνος ἐπιδιορθῶν
τάχα τὸν παῖδα σαλέ λέγειν ἐκέλευσε, καὶ ὃ sélé. Je
suis amnéé ἐτερον πάλιν εἶπε, καὶ τὰ παρόντα τέκνα
τῆς δοξοσοφίας ἐπὶ τέττῳ ἐγέλασαν· παρὼν δὲ ἐγὼ
εἶπον, ύμεις καλοὶ λατίνοι, ὅτος καλὸς φρανσαῖος.
Παῖς καὶ ώ ποτε Ἐγγλεζία εἶπον, ἀναλογίᾳ παραγα-
γὼν ἀπὸ τῆς ἐγγλέζος τὸ ὄνομα, καὶ πολὺν ἐπὶ τέττῳ,
καὶ περ εὖ συλλογιζόμενος, τοῖς παρὼσι καὶ παραλογι-
ζομένοις προφανῶς ὥστε λησταὶ γέλωται. Ἰδὲ πῶς η δο-
ξοσοφία κωλύει τὴν ἐπισημονικὴν τῶν γλωσσῶν πρόο-
δον καὶ διόρθωσιν· ἵδε πῶς η ἐμφυτος ἐνδσαὶ μὲν
λογικὴ δύναμις ἀναπτύσσεσθαι κωλύεται, καὶ τὰ
πολλὰ παντάπαι σβέννυται.

ρώταται ἐκλαμβάνεσσα, συλλέγει, σωρεύει, συγχέει λέξεις καὶ ἴδιωτισμὲς πολλῶν διαλέκτων, παραγγὰς, συνθέσεις, κλίσεις, καὶ τ., κἀντεῦθεν τὸ ἀνομοιοσύγκραμα αὐτὸν, τὸ ἐ λόγῳ καὶ ἀναλογίᾳ, ἀλλ' ὡς ἔτυχε φύροδην γένομενον, ἔργον ἀλόγε φαντασίας πείρα χρωμένης γέννημα, ἀλλ' ἐ τὸ ἐν ἡμῖν ἄρχοντος λόγῳ βαδίζοντος ἀρχιτεκτόνημα. Ἐντεῦθεν αἱ μεγάλαι δυσχέρειαι τῶν ἐμπειρικῶν γλωσσῶν, αἱ εἰς εἰκόναν τῆς ἐμπειρίσματος παρεπόμενον. Εἰ κάλλοι τὴν τῶν νοημάτων γένεσιν παρετήρουν· εἰ συντονώτερον τῇ χρείᾳ καὶ γενέσει τῶν σημείων τέτοις προσείχον, πάντως ἐκ ἀν τοιαύτας παραγγὺς ἐποίειν, καὶ τὰς πεποιημένας ἐκ ἀν ἐδέχοντο· ἀλλ' ἡμιβλυώπηδαν πρὸς τὴν γένεσιν τῶν ἐνεργειῶν τὸ νοὸς καὶ τῶν σημείων αὐταῖς, καὶ, δέον ἀπορρίφαι ποι πετρῶν κατ' ἥλιβάτων, τὸν ἐμπειρισμὸν τῶν τὴν ἀνθρωπίνες νοὸς ποδοκάκην, αὐτοὺς περὶ πολλὰ καὶ περὶ παντὸς ἐποιήσαντο, καὶ συσάσεως ἀξιολόγες καὶ σπεδῆς συντόνες ἄξιον αὐτὸν εἶναι ἔκριναν, ἀκριβίᾳ, νὴ τὴν ἀλήθειαν, πολλῇ καὶ ἀσκεψίᾳ μεγίση.

Πολλὰ νοήματα γεννῶνται ἐξ ἄλλων ὡς ὁρίζων καὶ πρωτοτύπων· πολλὰ συντίθενται ἐξ ἄλλων ὡς ἐξ ἀπλῶν. Πάντα ταῦτα τὰ παρηγμένα καὶ συντεθεμένα ὑπὸ τὴν ἀνθρωπίνες νοὸς νοήματα ὑπάγεσθαι ἔχοντες δι' ὅμοίας τινὰς τὸ νοὸς ὁράσεις, λόγῳ ὁρίζα περιληπτὰς, εἰς συμμορίας τινὰς, εἰς τάξεις τινὰς λόγῳ ὁρίζα περιληπτὰς καὶ ταῦτας, ἐκάσης τάξεως πρὸς τὴν ὅμοίαν καὶ σύζοιχον αὐτῇ νοϊκὴν ὁρασιν ἀναφερομένης. Πάντα τοίχυν τὰ παράγωγα νοήματα ἐκάσης ὅποιασδεν τάξεως κατὰ

τὴν αὐτὴν ἴδεαν, ὥσπερ ἀρχέτυπον σφραγίδα, πε-
ποιηνται, καὶ ἔξιν ἐκτυπώματα τῆς αὐτῆς νοῦκτος πρά-
τοτύπων· ἀνάγκη πᾶσα ἄρα ἔκαζον τέτων τῶν εἰ-
δῶν τῶν νοημάτων τῶν ἴδιαιτέραις ὁράσεσι τὴνοὸς
γινομένων, καὶ ὥσπερ ἴδιαιτέραις σφραγίδιν ἐσφρα-
γισμένων, καὶ πρὸς ἄλληλα διεσαλμένων, καὶ τὰ
παρασατικὰ αὐτῶν σημεῖα, τὰς λέξεις λέγω, εἰ νῷ
καὶ λόγῳ βαδίζομεν, ἔχειν τὰς ἴδιαιτέρες αὐτῶν
διασαλτικὰς τύπους, τὰς διασαλτικὰς σφραγίδας,
αἱς εἰς διασολῆν τῶν ἑτέρας ὁράσεως ἀνάγκη πᾶσα
σφραγίζειν. Ἀπὸ τῶν δημάτων τῶν παρασατικῶν
σημείων τῶν διαθέσεων τὴν νοὸς, παράγεται πλή-
θος λέξεων παρασατικῶν, τῶν διάφορων εἰδῶν
τῶν τὴν νοὸς ὁράσεων· διὰ τί δὲν καὶ αἱ παρασατι-
καὶ λέξεις τῆς αὐτῆς τὴν νοὸς ὁράσεως ὡκεὶ εἰσὶ ταυ-
τότυποι, ταυτοσφραγιζοι ταυτοκαλαπόδιοι, ὅτως
εἰπεῖν· διὰ τί δηλαδὴ δὲ γίνονται ἀναλογικῶς καὶ
τῇ αὐτῇ καταλήξει, ἵνα ἔτω τὸν αὐτὴν πως μορ-
φὴν ἔχεσσι, ϕᾶσα τῶν ἑτεροειδῶν διασέλλωνται·
λόγος χάριν, ἐπειδὴν δέῃ δεῖξαι τὴν ἐνέργειαν ἀ-
φηρημένως τινός δίματος τῆς διορθόνω, φέρετε
πεῖν, λέγομεν διόρθωσις· διὰ τί δὲ φυλάπτομεν τὸν
αὐτὸν τύπον, τὴν αὐτὴν σφραγίδα, παράγοντες
καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν δημάτων τῇ αὐτῇ ὁράσει τὴν νο-
ὸς, λέξεις τὴν διάθεσιν ἀφηρημένως δηλέσσας,
ἥσπερ καὶ ὁ ὁρθὸς λόγος ἀπαιτεῖ, ἄλλα ποιῶμεν
παραγωγὰς ὡς ἔτυχε μηδενὶ κανόνι, ἄλλα τυφλῆ
συνηθείᾳ καὶ τυφλοτέρᾳ χρήσει ἐπόμενοι; Ὁ ὁρ-
θὸς λόγος ποιεῖ ἐπιτίμητ, καὶ η̄ συνήθεια ἐμπει-
ρισμόν. Διὰ τί δὲ λέγομεν καὶ βάδισις, ἔκπισις,
ὄρισις, ἄξις, πικῆσις καὶ τ.; ἄλλα λέγομεν, βά-

δισμα, ἐλπὶς, δρισμὸς, ἀγωγὴ, πνοὴ, ἀφῆ καὶ τ.
Διὰ τί τὰ παράγωγα τὰ γινόμενα νοήματα τῇ αὐ-
τῇ σφραγίδι τῷ νοός, ἐκ ἔχοσι καὶ παραστικὰς
λέξεις τῇ αὐτῇ σφραγίδι τυπωμένας; Ἐν τῇ Ἑλλη-
νικῇ γλώσῃ ὑπὲρ τὰς τριάκοντα καταλήξεις καὶ
ἀκολόθως διαφόρες σχηματισμὸς ἡρίθμησα διὰ
λέξεις παραγώγων παριζώσας τὴν αὐτὴν ὄρασιν τῷ
νοός. **Ἡ αὐτὴ ἀταξία παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ**
φρανσαϊκῇ γλώσσῃ, ὥσπερ sentiment, divergence,
arrest, arrestation, morsure καὶ τ. καὶ ἐν τῇ λα-
τινικῇ, καὶ ἐν τῇ δαῦτζικῇ γλώσσῃ. **Οση δυσχέ-**
ρεια εἴντευθεν ταῖς γλώσσαις, περιττὴ παντάπαιδε-
καὶ ὁάση ἀριθῆναι!

Βελόμενοι πάλιν δεῖξαι τὸ ἐνεργὸν ὑποκείμε-
νον, λέγομεν διορθωτὴς, ἐπαινέτης, δοτὴρ, ἀμύν-
ταρ, γραφεὺς, ἡγεμὼν, καὶ τ.· διὰ τί ἐλέγομεν
ἐπαινετὴς, δοτὴς, ἀμυντὴς, γραπτὴς, ἡγητὴς, καὶ
τ.; Θέλοντες πάλιν ἐξαγγεῖλαι τὸ ἐνεργόμενον
πρᾶγμα, λέγομεν, διόρθωμα, λέξις, γνῶσις, καὶ
τ.· διὰ τί ἐλέγομεν, λέγμα, γνῶσμα, καὶ τ.; Βε-
λόμενοι πάλιν ἐκφράσαι τὸ ὄργανον δι' ἃ η ἐνέρ-
γεια, λέγομεν σάρωτρον, κόπανον, σέφανος, κλα-
δευτήριον, διάδημα, καὶ τ.· διὰ τί τόσοι πολλοὶ
τύποι διὰ μίαν μόνην ὄρασιν νοός; διὰ τί τόσαι
πολλαὶ καταλήξεις ἐν μίᾳ μόνῃ συμμορίᾳ ὀνομά-
των; Βελόμενοι δεῖξαι τὸν τόπον ὅπε, λέγομεν
σπαδασίγιον, χορεύτρα, κοπεῖον, ἄρθρον, ἀρμὸς,
καὶ τ.· τὸν μισθὸν, διδασκάλια, κόμισρα· τὸ ἐ-
πιτίθειον εἰς τὸ ἐνεργεῖσθαι, γεωργήσιμος, καυ-
σός, καὶ τ. καὶ τ. Διὰ τί ἐν ταῖς ἀναλόγοις ταύ-
ταις παραγωγαῖς ἐφυλάττωμεν τὴν αὐτὴν κατά-

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠΙΚΑΛΗΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΥ

E. P. tnecc C. H. 2000
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ληξιν, τὸ αὐτὸν γένος, τὸν αὐτὸν τόνον; Διὸ τὶ^ν τὰ ταυτοσφράγισα, τὰ ταυτότυπα νοήματα, ἀνάγκης ὅσης, καὶ δρόθε λόγω ἀφεύκτως ἀπαιτήντος, ἐκ ἔχοντος καὶ παρασατικὰ αὐτῶν σημεῖα, ταυτοσφράγισα καὶ ταυτότυπα; Οἷα καὶ ἡλίκη ἡ δυσκολία ἦς ὅτος δὲ ἐπάρστος ἐμπειρισμὸς πρόξενος! Άλλοι διάφοροι καταλίξεις, ἔχοι τις ἀν λέγειν ἐνταῦθα, ἥσαν ποτὲ ἴδιαι διαφόρων διαλέκτων. Οἶδα καγὼ τῦτο, ὅθεν καὶ εἰπον ἀνωτέρῳ ὅτι η γλώσσα ἄρχεται ἀναλογίᾳ βαδίζεσσα, καὶ τείνει εἰς ἐπισήμην, καὶ τὸν ἐμπερισμὸν ἀποσρέφεται· ἀλλὰ τὸ παραδέχεσθαι ἴδιώματα διαφόρων διαλέκτων ἐν μιᾷ, καὶ εἰς ἐμπειρισμὸν μεταφέρειν ὅτας ἀπὸ ἐπισήμης τὴν ἀνάλυσιν τὸ νοομένην, λήθη παντελῆς ἐσι τὸ τέλος τῆς γλώσσης, καὶ δοξοφράμεν ὅτω, ἀλλ' εἰ φιλοσοφῶμεν ὁ βέλτιστος.

Εἰσὶν αὐθις πολλαὶ λέξεις παράγωγοι καὶ σύνθετοι ἐκ παλαιῶν καὶ ἀχρήσων λέξεων ¹⁾: καὶ ἔ-

---

I). *Προοίμιον, παροιμία, πρόδρησις, προφήτης καὶ τ.* Άλλοι διάφοροι καταλαβαί λέξεις ἔμφαντικάτεραι, ἔχοι τις ἀν αντιλέγειν ἐνταῦθα· Ασκεψίας πολλῆς καὶ αὐχμηρᾶς προλήψεως δέσει δὲ λόγος. Εὐοὶ δὲ ταῦτα αἰδοντι δοκεῖ αἰκενεῖν τῶν κατηγέρων τὸ μεγάλον ἀνδρος ἐκεινὸν τὸ τὴν σύνθετον φωνὴν η τὴν ἔναρθρον, εἰς τὰς ἐξ ὧν σύγκειται ἀπλᾶς η ἀνάρθρες φωνας ἀναλύσαντος καὶ παρασήσαντος ἴδιοις σημείοις ταῦτας, λεγόντων ὅτι τὰ ἱερογλυφικὰ γράμματα εἰσὶ τῷ ὅντι ζωηρὰ γλώσσα, καὶ ἀτοπον προτιμηθῆναι τε υπῆς νεκράν τινα γλώσσαν, συντεθειμένην ἐκ νεκρῶν καὶ αψύχων σημείων φωνῶν. Τότε μὲν ἐπεκρύστην τοῖς αὐθισμένοις οἱ αἰκεντες· υῦν δὲ ταλανίζουσεν καὶ τὰς ἐπικροτῶντας τότε καὶ τὰς ἐπικροτημέτις, καὶ τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἐφευρετὴν θαυμάζομεν.

τεραι πάλιν παρηγμέναι καὶ συντεθειμέναι ἐκ λέξεων ἐν χρήσει μὲν, η̄ παραγωγή δὲ καὶ η̄ σύνθεσις ἐδὲν συντείνεις τὴν κατάληψιν. Παρόμοιαι ἐν λέξεις, ὡν ἐδὲν ἐκ τῆς παραγωγῆς η̄ συνθέσεως εἰς αὐτοκαταληψίαν ὅφελος, ἀπορρίπτει. Ἐν τῇ φρανσαικῇ γλώσσῃ πολλαὶ εἰσὶ τουαῦται, ὡν τὰ ἀπλὰ η̄ αἱ ῥίζαις ἐν τῇ ἑλληνικῇ η̄ λατινικῇ· διότι οἱ πρῶτον ἀρχάμενοι καλλιέργειν τὴν φρανσαικήν γλῶσσαν, ὡς ἔλεγον, ἔτερόν τι παρὰ τὴν ὅσαν τῷ ὄντε καλλιέργειαν ὄντο, arrestation καὶ τὰ παρόμοια λέγοντες, καὶ ἔτερόντι παρὰ καλλιέργειαν ἐποίησαν. Εἰχον μὲν ἐν ῥίζαις καὶ σοιχεῖαι εὑρεῖν ἐν τῇ ἴδιᾳ αὐτῶν γλώσσῃ, καὶ παράγειν καὶ συντιθέναι ὅτας· η̄ν ἀν ἐν ὅτῳ καὶ τὰ σύνθετα καὶ παράγωγα ἐμφαντικάτερα διὰ τὴν αὐτοσάφειαν. Οὐκ ἐθεώρησαν τὴν γλῶσσαν, ὡς ἔδει, ταύτη τοις καὶ ἐχ ὡς ἔδει ἐποίησαν. Ἀλλὰ τί ἄντις περιμένειν εἶγεν ἐκ σοφῶν φρενητιώντων, οἵτερ τὰ ζῶα μηχανὰς ἀπλῶς φέντο εἶναι, καὶ τὰς καθόλεις ἰδέας ἀπλῶς, πράγματα ἐν τοῖς ὅσι, ἵτι δὲ καὶ τὰ ὄντα αὐτὰ ἀπολύτως, ὡς ὄντα δηλαδὴ εἰδέναι φανταζομένων, τὰ ὅτας ήμὲν παντάπασιν ἄγνωσα; Εἰσὶ μὲν ἐν κατάτινα λόγον μηχαναὶ καὶ τὰ ζῶα ἀλλὰ μηχαναὶ ὑπὲρ πᾶντα λόγον ήμέτερον, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ήμετέραν ἔννοιαν, καὶ ἐχ ἀπλῶς μηχαναὶ κατὰ λόγον καὶ νὲν ήμέτερα· καὶ τὰ καθόλεις η̄ γένη, ἔξιν εἰ. βέλει, πράγματα· ἀλλὰ πράγματα καθ' ἔτεροῖον τινα λόγον πάντη, η̄ ὡς ἐκεῖνοι ἐδόξαζον, πράγματα, οὐν ἐν τῷ νῷ τῷ ήμετέρῳ τυγχάνει η̄ ὑπαρξία, καὶ η̄ πραγματικότης αὐτῶν νοῖκη, ὡς καθαρὸν πάνης ὑλῆς, ὑποληπτέα πράγματα.

ματα καὶ ὄντα· ἀλλ' η πραγματότης αὐτῶν καὶ η δυτότης οὐ η δύσια ἐν τῷ νῷ αὐτῷ ἔχει τὴν ὑπαρξίαν, καὶ ἐκ ἔξω νοός· αἱ γὰρ δύσιαι τῶν διεγειρόντων ημῖν τὰ αἰσθήματα, τῷ πρώτῳ καὶ δημιουργικῷ μόνῳ νοΐ καταληπταὶ, ημῖν δὲ πάντη πάντως παντάπασιν ἀκατάληπτος, ὅθεν καὶ ἐδὲ λόγον ημῖν τότων εἶναι προσίκει· καὶ καθόλε, ιγνίκα ἀν περ πραγμάτων δόλογος η, ἐξ ἑαυτῶν ἐξερχόμενοι, ἐσφαλμένα πάντη βαδίζομεν.

Προσέτι εἰσὶ πολλὰ παράγωγα ὄνόματα, ἀπερ ὡς παρασατικα ἐνδει συνθέτεις ἐννοήματος ἔδει σύνθετα εἶναι· τοιῶτον τὸ ἀριθμὸς καὶ ἄλλα πολλὰ. Τὸ ἐννόημα τῆς ἀριθμοῦ σύνθετον ἐσι ἐκ δύο ἐννοημάτων, ἐκ τῆς ἐννοήματος τῆς ποσῆς καὶ ἐκ τῆς φαινοῦ ἡ λαμβάνω· καὶ τὴν λέξιν ἄρα ἔδει σύνθετον εἶναι ἐκ δύο. Ιπάλιν πολλὰ πρωτάτυπά εἰσι, ἀπερ ὡς σημαντικὰ συνθέτεις ἐννοήματος, ἔδει σύνθετα εἶναι· τοιῶτον τὸ ηνία, καὶ πολλὰ ἔτερα. Τὸ ἐννόημα τῆς ηνίας σύνθετον ἀπὸ τῆς κυβερνῶ καὶ τὸ τῆς ἵππω· καὶ τὴν λέξιν ἄρα ἔδει σύνθετον εἶναι, ητις ἔχοι ἀν καὶ καθόλε ὁργανικὴ παράγωγος εἶναι. Τὸ ἐννόημα τῆς μέτρου ἐσι παράγωγον ὁργανικὸν· δι' αὐτῆς γὰρ μανθάνομεν τὴν πηλικότητα τυρὸς σώματος, τὸ συνεχὲς δηλαδή ποσόν· ἄρα δεῖ καὶ τὴν λέξιν τοιαύτην εἶναι· καὶ ἔοικέ πως τοιαύτη εἶναι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ὥσπερ καὶ σάρωτρον, κάλλυντρον· ἀλλ' ἀπὸ τέττας ἐπειτε παρῆχθαι περιττῶς καὶ τυχαίως καὶ ἀχαριέντως νὴ τὴν ἀλήθειαν, τὸ μετρῶ, ἔοικε, ὥσπερ καὶ τὸ κοπανίζω ἀπὸ τῆς κόπανον· ἀλλὰ καὶ τὸ μετρῶ σύνθετον δεῖ εἶναι, ὡς ὅψει μικρὸν κατωτέρῳ.

Τὸ ἐννόημα τῦ ἀριθμὸς ἔσται καὶ τοῦτο ὄργανικόν· διὰ τίτι γὰρ μανθάνομεν τὸ ποσόν· καὶ τὴν λέξιν ἄρα δεῖ παράγωγον ὄργανικὴν εἶναι· ἀλλ' ἐν ταῖς ἐμπειρικαῖς γλώσσαις, ὅπε τυχαῖατε πολλὰ, καὶ οὐ ἄμαξα τὸν βὴν φέρει, ὥσπερ η̄ παροιμία φησὶ, τὸ ὄγκαπαράγεται ἀπὸ τῆς ὀνόματος, καὶ δὲ ὠπέρ ἔδει, εκ τῆς ὁρίματος τύνομα· καὶ τὸ assieger ἀπὸ τῆς siege παρῆκται. Αἱ λέξεις αὗται, τὸ μέτρον λέγω καὶ τὸ ἀριθμὸς, ὥσπερ νῦν ἐκλαμβάνονται, σημαίνονται, πῆ μὲν τὸ ὄργανον, ὡς ὅταν λέγωμεν, μακρὸν μέτρον, μεγάλος ἀριθμός· πὴ δὲ, καὶ τὸ ἀφηρημένον ἐννόημα, ὡς ὅταν λέγωμεν, οἷοντα τὸν ἀριθμὸν τῆς δεῖνος ποσότητος· οἵοντα τὸ μέτρον τῆς δεῖνος πηλικότητος; δὲν γὰρ ἄλλο ἐννοεῖμεν ἐνταῦθα η̄ παθητικῶς μέτρησιν καὶ ἀριθμησιν. Ἀλλὰ τοιαῦτα ἀφηρημένα δὲ εἰσὶν ἐν ταῖς γλώσσαις· ἀλλ' ἀπὸ τέττας ὅτι ἔκ εἰσιν, καὶ ἀπὸ τῆς ὅτι οἱ γραμμάτικοι καὶ μάλιστα οἱ καθόλες γραμματικοὶ, δὲν εἰρήκασι περὶ τοιώτων ἀφηρημένων, ἀσυλλόγισα πάντη συλλογιεῖται τις συμπεραίνων καὶ ἀποφαινόμενος· καὶ προσεκτικότερον ἀναγινώσκων ἡστινοσθν γλώσσης συγγραφεῖς, ἐνρίθμει πάντως τοιαῦτα ἀφηρημένα· ἐμοὶ ηδη πολλάκις παρατείρηται ὅτι ἀναγκαῖα τὰ τοιαῦτα παθητικὰ ἀφηρημένα παράγωγα. Οἱ ἀξοὺ μὴ φέροντες τὴν πολυορχίαν, παρέδωκαν τοῖς πολεμίοις τὸ ἄξιν. Ενταῦθα τὸ πολυορχία, τῇ μὲν σημασίᾳ, ἀπὸ ὁρίματος παθητικὸν ἀφηρημένον παράγωγόν ἔσται, σχῆματι δὲ ἔτει· καὶ ἔδει γε καὶ τῇ φωνῇ τοιώτον εἶναι· ἀλλὰ νῦν, ἐμπειρικὰ ἀμφότερα εἰσὶ καὶ τὸ πολυορχῶ καὶ τὸ πολυορχία, δη-

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΛΑΟΥ ΝΕΑΝΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΝΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: Η. ΚΑΡΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΝΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

E. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

λαδὴ ὡς ἔτυχε παντάπαι, μηδὲν τῷ, μηδὲν λόνῳ, ληφθέντα.

Προσέτι πολλαὶ λέξεις παράγονται ἐκ δημάτων μηκέτι ἐν χρήσει· εἰκὼν λόγῳ χάριν παράγεται ἐκ τῆς εἰκός τῆς ὁμοιός εἴμι, ὅπερ μηκέτι ὄντος ἐν χρήσει, καὶ τὸ ἐκτύτης παράγωγον ἀχρησιον δεῖ εἶναι. ‘Ομοίωμά ἔσιν η̄ λέξις, οὐδὲ μόνον ἐν χρήσει εἶναι, παράγωγος τῇ συμμορίᾳ τῶν δηλώσων τὸ ἐνεργήμενον ἀνήκεια. Η παραγωγότης καὶ η̄ δινθετότης τῶν ἀνωτέρω πρωτευόντων σκεμμάτων τῆς μικρᾶς η̄μῶν νῦν ἐλέγγει μόνον τὸν τύφον η̄μῶν φανταζομένων ὅτι οἴδαμεν τὰς θείας τῶν αἰσθητῶν, αἵτινες τῷ μεγάλῳ μόνον καὶ καθόλε δημιουργῷ εἰσὶ γνωσαὶ, καὶ η̄μῖν ὡς πρὸς η̄μᾶς μόνον γνωσαὶ, ἀπολελυμένως, αὐτὰς καθέαυτὰς, παντάπαιν ἄγνωσοι.

Γινόσκεις φέρος εἰπεῖν τὸν χρυσόν· ἀλλ’ αὖτη η̄ γνῶσις τῆς χρυσῆς ἐκτείνεται μόνον εἰς τὰ αἰσθήματά σα, καὶ ἀπὸ τέων εἰς τὰ νοήματά σα καὶ η̄κισα περαιτέρω· καὶ ἄγνωσός σοι ἀπολύτως ὁ χρυσός παντάπαι. Γινόσκεις τὸ βάρος τῆς χρυσοῦ· ἀλλὰ τὸ βάρος τῆς χρυσῆς ἐν τῇ αἰσθήσει τῇ σῇ μόνον ἔχει τὴν ὑπαρξίαν· παρομοίως καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς, καὶ τὸ χρῶμα αὐτῆς, καὶ η̄μαλακότης αὐτῆς, καὶ η̄ σφυρηλατότης αὐτῆς καὶ τ. Γλυκὺς ὁ οἶνος, συφῆ καὶ ἄγχεια η̄ ἀχραῖς, πικρὸν τὸ δέον· ἀλλ’ η̄ γλυκύτης, καὶ η̄ συφότης, καὶ η̄ πικρότης ἐν μόνῃ τῇ σῇ γενετικῇ γλώσσῃ ἔχει τὴν ὑπαρξίαν. Η χωματισότης τῶν σωμάτων προέρχεται ἀπὸ τῆς ἀνομοίας ποιᾶς διαθέσεως τῶν ἐπιφανειῶν, ποιῶς

πως καὶ ἀνομοίως τὰ τῆς ἀκτινικῆς φωτὸς τῆς συνθέτες ἐκ πολλῶν χρωμάτων, χρώματα διφθερῶν οὐδὲ ανακλωσῶν· τὸ δεῖνα, φερόντες, σῶμα εἰ δρᾶται πράσινον, δρᾶται, τῶν λοιπῶν χρωμάτων διφθερῶν, καὶ τέτε ανακλωμένων· καὶ εἰ καὶ τὸ πράσινον ἐν τῇ αἰσθήσει ἔσιν, ἀλλὰ τὸ αἰσθητὸν πεποίωται ὅτις ὡς πράσινον φαίνεσθαι· καὶ εἴ τις ἔτέρα αἰσθήσεις οὐδὲν διασαλτικὴ τῶν χρωμάτων, οὐδὲι μεν ἄν καὶ διὰ ταύτης ὅτι τῷ ὅντι πράσινόν ἔσιν, ὥσπερ μανθάνομεν διὰ τῆς φαύσεως ὅτι τὸ δρῶμενον σρογγύλον σχῆμα, σρογγύλον τῷ ὅντι ἔσιν· ἀλλ' εἰ τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ τῆς ὁφθαλμῆς διαφανὲς ὑγρὸν θολωθείη, καὶ χρωματισθείη, φανησονται δοι τηνικαῦτα τὰ αἰσθητὰ κατὰ τὸ χρῶμα τῆς ἐν τῇ δεξαμενῇ ὑγρὸς· καὶ εἰ τὸ κρυστάλλινον κυλινδρικὸν ἐτύγχανε, ἀδέντοντο, ὥσπερ νῦν, καὶ τῇ ἥλιῳ καὶ τῆς σελήνης τὰ σχῆματα, φαύσεως μὴ ἐξικνύμένης εἰς ἐπικύρωσιν, ἔτερα παρόντες νῦν δρῶνται, φανείησαν. Αποφίναιο ἄντι τηνικαῦτα περὶ χρωμάτων καὶ σχημάτων ἀνεφίκτων σωμάτων; Ὁνομάζομεν σώματα τὰ διεγείροντα τὰς ἥμετέρας αἰσθήσεις, καὶ γινώσκομεν τὰ σώματα ὡς αἰσθητά καὶ νοητά μόνον· καὶ ὅταν λέγωμεν ὅτι γινώσκομεν τὰ σώματα, ἀποβλέποντες πρὸς τὸν αἰσθητὸν καὶ νοητικὸν ἑαυτῶν τρόπον καὶ πρὸς τὰς χρείας ἑαυτῶν, ἐν οἷς περιώρισεν ὁ δημιουρὸς τὰς γνώσεις ἥμῶν, ἀληθεύομεν· ἄλλως, πλήττομεν μάτην τὸν ἀέρα, μηδὲν πραγματικὸν λέγοντες. Καλὸν ἐν ἀνθυποβαλεῖν τῷ ὅντα τὸ αἰσθητόν· καὶ καὶ καὶ αἰσθητότητα μόνον ὄιδαμεν, καὶ ὡκοντάτιτα,

ἥς ἡγνῶσις τῷ παναιωνίῳ νοῦ μόνῳ ἀνήκει. Οὖν
κακῶν εἴημεν ἃν ὅτες ἀπηλλαγμένοι!

Τίς δέσοι καὶ οὐ εἰς γνῶσιν ὥφελεια τῆς συν-
θέσεως τὸ ἄνθρωπος, τὸ χαμαιλέων, τὸ βάγλωσσον,
τὸ ἀγχίνωψ καὶ τ.; ὁδεμία· καὶ σύνθετοι ή παρά-
γοι λέξεις, ὡν η σύνθεσις ή η παραγωγὴ οὐδὲν
ώφελεῖ εἰς κατάληψιν τῆς σημαντομένης, ἀτοπία
πάντως καὶ παραλογία ἐν γλώσσῃ, καὶ ἀπορρίπτειε
ὧς ἐμπειρισμὸς καθαρὸς καὶ πολλῆς συγχύσεως
πρόξενος. **Παρατηρεῖτο** τις ἀπρολήπτως καὶ ψυ-
χῶς τὰς ρῦν γλώσσας, καίτοι τὸ πράγματος δυσ-
χερεστότες ὄντος, καὶ ὄψεται πάντως ὅση ἐξὶ καὶ
κατὰ τέτο η σύγχυσις. ὄψεται πρωτοτύπες ἀντὶ^{ΙΑΝΝΗΣ ΤΑΜΙΑΣ ΕΡΜΗΝΕΥΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΥΣΙΑΣ}
παραγώγων, ἀντὶ συνθέτων, καὶ τὸ ἀνάπταν-
ἄλλας πάλιν ἐκ εὐ παρηγμένας, ἐκ εὐ συντεθειμέ-
νας, καὶ ἄλλας πάλιν περιττὰς πάντη, καὶ ἐτώ-
σιον ἄχθος γλώσσης.

"Ανοιξον ὅποιον δὲν βέλη βιβλίον, φυσικὸν
ἰατρικὸν, χυμικὸν, βοτανικὸν, ὁρυκτολογικόν,
ζωολογικὸν, ἀκμὴν καὶ γεωμετρικὸν, ὅποις ὄψει καὶ
αὐτὴν τὴν ἐπισήμην τοῖς πιναροῖς ἴματίοις τὸ ἐμ-
πειρισμὸς ἡμιφιεσμένην. Βέλει προσθῶσοι καὶ
γραμματικὰς, καὶ γραμματικὰς ἔτι καθόλε καὶ
φιλοσοφικὰς ὠνομασμένας; ἐνταῦθα πλεονάζει
ὑπὲρ πᾶν μέτρον ὁ ἐμπειρισμός, καὶ δοκεῖ εἰρω-
νεία τις η ἀντίφασις τὸ ὄνομα τῷ ὄντι τυγχάνειν.
"Ανοιξον καὶ ὁ τιβν δὲν ἄλλο βιβλίον θέλης, καὶ
ὄψει τὸν ἐμπειρισμὸν πανταχθ τοῖς πράγμασιν ἐπι-
προσθέμενον, καὶ τὴν ἐπισήμην σκιάζοντα καὶ
σκοτίζοντα, καὶ τες εἰς αὐτὴν εἰσαγομένες προσ-
κόπτειν καὶ ὀκλάζειν δσημέραι ποιέοντα. **Τί γάρ,**

πρὸς θεῖ φίλε, λυσιτελεῖ σοι ἡ σύνθεσις τῶν ὁργιαίων λέξεων, τὸ tabernac montana, καὶ mesembrianthemon, τὸ ὄνόπορδον, καὶ λυκόπορδον, ὁ βρῶμος τῶν βοτανικῶν κίπων, καὶ μυρία ἔτερα· τὸ παραβολῆ καὶ ἔλλειψις καὶ ὑπερβολή. Τί ὠφελεῖ ἐν τῇ ἰατρικῇ ἡ συνθετοπαραγωγὴ τῶν ὄνομάτων, τὴ επιληψία, τὴ μελαγχολία, τὴ καταληψία, τὴ αἱμοδόροιδες, τὴ διαβίτης καὶ τόσων ἐτέρων, ἀπερ τὰς ἐν ἡμῖν διαθέσεις ἢ πάθη σημαίνοντα, ἐδει πάντως, ἐσκεμένως, ἀκριβῶς καὶ αὐτηρῶς βαδιζόντων, ὥσπερ καὶ τῷ ὅντι ἔδει, ἀπλὰ καὶ πρωτότυπα ὄγκατα εἶναι, ὡς πάσης συνθέσεως ἐνταῦθα ἀπερισκεψίαν πολλῆν, καὶ βάδισιν χυδαίαν, καὶ ἀνεξετασίαν ἄκαιρου, καὶ ὄνοματοθεσίαν τυχαίαν πάντη, καὶ μηδόλως τῷ ἐν ἡμῖν ἄρχοντι πρέπεσαν ἐμφανύσης. Τί^{τοι} λυσιτελεῖ ἐνταῦθα ἡ μεταφορὰ (παραφορὰ πάντως), ἐκ τῶν ὄντων καὶ τῶν ἔλῶν, τὴ καρκίνος καὶ τὴ πολύποδος εἰς τὸ ἀνθρώπιον σῶμα μετενηγυένων, ἢ μᾶλλον παρενηγυένων, καὶ τ. καὶ τ. Ὁ κύκλος ἐξὶ καὶ αὐτὸς μία τῶν κωνικῶν τομῶν, καὶ ἡ ἀξιολογώτερα· ἀλλ' ἐχ ὄμοιώς ἔχειναις ὠνόμασαι· καὶ ἔδει γε ὡς συγγενεῖς καμπύλας ἔσταις, παρομοίως ὄνομασθῆναι· συγγενεῖς δέ εἰσι καμπύλαι, ὡς ἀπὸ τῆς ποιᾶς τομῆς τὴ κώνη προκύπτεσσαι· ἵστις προκύπτεσι καὶ ἀπὸ τῆς ποιᾶς κινήσεως συνθέτε τινὸς διαβίτε. Ετερα, παρὰ ταῦτα, ὄντων καὶ ἀνησαν ἀριθμοδιώτερα· ὡς τὸ καμπύλη ἴσοδιάμετρος, καμπύλη ἀνισοδιάμετρος, καμπύλη ἀντιδιάμετρος· ἢ συντομίας γάριν, ἀπλὰ μονοσύλλαβα ὄντων καὶ καρκίνος καὶ

ἢν ἄλλοις εἰς τὴν μονοσυλλαβίαν καταφευκτέον, πολυσυλλαβίαν καὶ χαυνότητα λόγω φεύγοντας.

‘Η λέξις ἐλασικός ἐργέθη, ὡς ἔτυχε, ἐμπειρικῶς· σημαίνει καθόλε τὴν ἴδιότητα δι’ ἥν τὰ σώματα ἀπλῶς συμπιεζόμενα, τείνοντα μᾶλλον ἢ ηττον εἰς τὴν προτέραν κατάσισιν, καὶ πλῆθος φαινομαίνων ἐντεῦθεν, καὶ ἐσάσιων καὶ ἐκπληκτικῶν λιότε· Ἐξαγγελτεοντιὴν ἴδιότητα ταύτην ὄνόμαζε ὁματικῷ τὸ πέντε ἢ καὶ τυνος ἐτέρος, συντεθεμένω μετὰ μορίων τυνος τὸ ἐναντίον σημαίνοντος.

Ἄλλ’ ἐνίστε καλόν εἰς παραβαίνειν τὰς καθόλε τέττας κανόνας, τῇ φύσει καὶ ὕπος ἐπομένοις, ἢ τις τὰς πολυσυλλάβες καὶ σπιθαμαῖας καθόλε ἀποσρέψεται λέξεις, τὴν βραχύτητα πανταχῷ προαιρεθεμένη καὶ πάντοτε. Πολλαὶ λέξεις εἰσὶ, ὅμοια τε καὶ ὄνόματα, ἀπὸ ἀκριβῶς θεωρήμενα, σύνθετα πάντως δεῖ εἶναι, ἀκριβῶς ἐν γλώσσῃ ἥμῶν βαδιζόντων· ἀλλ’ ἡ ἀπλότης τῆς φύσεως κινδυνεύει ὑπὲρ ἡμᾶς εἶναι κἀνταῦθα, ὥσπερ δὴ καὶ ἡ σύνθεσις. Λίδιαθέσεις ἢ αἱ κατασάσεις τῆς ψυχῆς, καὶ μυρίαι εἶσαι, ἀκριβῶς θεωρήμεναι, εἰς δύο μόνας τὰς ἐφεξῆς ὑπαχθῆναι ἔχουσιν, εἰς κίνησιν καὶ ἱρεμίαν. Ἐξομεν διὰ τῦτο καὶ δύο ὅμοια; καὶ τὰ πρωτεύοντα ὁμοιατά ἐν τῷ μικρῷ ἦτο παντάπασιν ἀριθμῷ περιορισθέονται; Οὐ λόγος ἐνταῦθα περομοίας τυνὸς πρωτότητος, ἀλλ’ ἀποβλέποντας πρὸς τὴν χρείαν τῆς γλώσσης, προσδιοριζόντας τὰς καθολικωτέρας κατασάσεις τῆς ψυχῆς, ἀφ’ ὧν αἱ ἔτεραι πᾶσαι, ὡς παρακαταζάσεις, ὕπος εἰπεῖν, ὁμοίως ἀν συνθέσιν παριζάνεσθαι εἴ-
χομεν. Τῦτο εἰς τὸ δυσπροσδιοριζόντας ἐνταῦθα·

οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι, οἱ δὲ, ἐλάσσονται παραδέξασθαι· καὶ τὸ ὅριον, ὅπερ σῆναι δεῖ, ὃ γραμμή ἐστιν, ἀλλ' ἐπιφάνεια ὅλη ἀμφίβολον ἔχεσσα τὴν σάσιν· ἀλλὰ σύστεται τις ὅπερ βελήσεται· ὅδεν τὸ βιβλίος ἐκ τέτε· καὶ γὰρ καὶ ἐν ταῖς ἐμπειρίαις ὁρῶμεν γλώσσαις τοιάτοις, καὶ ὑδεμίᾳ ἐκτάτε δυσχέρεια· τῶν γὰρ διὰ μιᾶς λέξεως ἐν τινι παγιδαμένων ἐνικῶν, τέτων αὐτῶν ἐσὶν ἴδειν ἐκάξην εἰν ἐτέραις γλώσσῃ ἴδιᾳ λέξει ἐκφραζομένην, καὶ τ.

Προσέτι πολλὰ όγματά εἰσιν, ἀπερ προφανῶς οὐνθετα ἔδει εἶναι, οἷον τὸ μαγειρεύω, τὸ θερίζω, τὸ μετρῶ, τὸ ἀριθμῶ, καὶ τ.· ἀλλὰ διὰ τὸ οὐλύχοησα καὶ κοινὰ εἶναι, δύναντ' ἀν καὶ μονοσύλλαβα πρωτότυπα ἐκλαμβάνεσθαι· ὅτῳ γάρ οὐν μόνος ἀποθλίψεων καὶ ἀποκοπῶν καὶ ἀφαιρέσεων παραμορφεσῶν καὶ φθειρεσῶν τὰς λέξεις, ἀλλαγείησαν. Τὸ γόημα τῆ μαγειρεύω, φίλε, οὐμαίνει τι ἔτερον παρὸ τὸ ὄψοποιῶ, καὶ τὸ θερίζω, παρὸ τὸ σαχυοκοπῶ; ἕτι καὶ τὸ ἀριθμῶ, σημαίνει τι ἔτερον, παρὸ τὸ λαμβάνω τὸ ποσόν; καὶ τὸ μετρῶ αὐθις σημαίνει τι ἔτερον, παρὸ τὸ λαμβάνειν τὸ πηλικὸν, τὴν ἡντιναῖν, λέγω, διάσασι τῆς συνεχῆς ποσότητος; Ἀλλὰ λεπτίνοιαι περιπτατάντη τὰ τοιαῦτα, εἴποι τις ἀν, καὶ τὴν πατεμένην ἐκ ἐστέον· οἶδα καγὼ φίλε, ὅτι τὴν πατεμένην ἔχειν ἐς ὁάδιον, καὶ χυδαικῶς, ἀδύνατον· πᾶσα γὰρ ἔξις ἀπλῶς δυσαπόβλητον, καὶ παρὰ τῷ πολιῶ ἀνθρώπῳ πάντη ἀναπόσπαζον· ἀλλ' ἐπισήμη ἐνταῦθα λόγος, καὶ ὃ τῆς πεπατημένης ἥδη ὅδε παραβάσεως· ὃ μὴν ὅδε τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ ἐνταῦθα λόγος, ἔδει τῶν γλωσσολόγων δοξοσόγων, ἀλλά

μὴν ἐδὲ τῶν λεγομένων φιλοσόφων τῶν προλίψεις
καὶ ἔξεσι κατακεκρατημένων. Απίτωσαν δὲ τοι
φιληνάφοις καὶ μυθοτύχοις γραιδίοις παρακαθε-
δέμενοι καὶ συμανθολογήσοντες· ἐδὲν γὰρ ἡ πτον
μὲν δὲ τοι, ἡ φιλόσοφοι, ὅτερ εἶναι λέγονται. "Ε-
γιδὲ καὶ πολλὰ ὄνόματα, ὥν τὰ παριζώμενα οἵμε-
τερά εἰσι ποιήματα ἢ συνθέματα, πρωτότυπα πα-
ραληπτέον, πολυσυλλαβίαν, ἀκμὴν καὶ συνθετι-
κὴν ἀσάφειαν ἐνίστε ἀποφεύγοντας. Τοιαῦτα ὁ-
ματά εἴδι, τὸ οἶνος, τὸ τυρὸς, τὸ πλακῆς, καὶ
πολλὰ ἔτερα· τὸ πατήρ, τὸ νίὸς, τὸ γυνή, καὶ τὰ
αρδμοῖα, εἰ βάλει. ἔτι δέ καὶ ὅσα ἀπὸ συνθέσεως
ἢ παραρραγῆς ἐκ ἔχει γίνεσθαι· ἔτε μὴν ἀπὸ τῆς
χοήσεως, ἢ περ χιλιάδων ἀπαλλάττει τὴν ἀνάλυσιν
τῆς νοεμένης περιττῶν τῷ ὅντι λέξεων, ἀναγκαίων
ἢ μόνον τῷ δοκεῖντι. Τοιαῦται λέξεις εἰσὶ πᾶν-
τα τὰ ὄργανα οἷς εἰς τὸ ποῆσαι τι χρώμεθα, καὶ
τέτων πάλιν ἕκας εἰδες πάμπολλά ἔξει τὰ συγήματα,
καὶ τὰ μεγέθη· ἀλλ' εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ὄργανες ἀ-
ποβλέποντες, ὀνομαζέον ἔκαστον εἶδος ἀπὸ τῆς χρή-
σεως, δι' ᾧν ἐγένετο· ἄλλως γὰρ φροντιζόντων ἀ-
πλῶς καὶ σχήματος ὄργανος καὶ μεγέθες, μικροφρο-
σύνη, δοξοφία, καὶ ἄγνοια τῆς καθόλε βαδίσεως
ἢ γλώσσης, καὶ τῆς σκοπῆς τῆς ἱμῖν ἄρχοντος.

Εἰσὶν ἔτι καὶ ἄλλαι συμμορίαι λέξεων, ὥν ἐ-
κάση ἴδιᾳ τινι ὄράσει νοὸς ἀνήκει, καὶ ἔδει διὰ
τέτο ἐκάσην τὸν αὐτὸν τύπον ἔχειν, καὶ διασέλ-
λεσθαι δέ τω, καὶ μηδεμίαν σύγχυσιν ἐκ τέτε τῇ ἀ-
γαλύσει τῆς νοεμένης εἶναι. Κακία, λόγος χάρων,
ἄγιωσύνη, ἀλήθεια, λευκότης, καὶ τ. Ἐνταῦθα
ἢ αὐτῇ ὄρασις τῆς νοὸς, διὰ τί δὲ καὶ ἡ αὐτῇ μορ-

φὴ τῆς λέξεως. Ἐκτόρειος, υἱαῖος, παππῶος, πάτριος, πατρικὸς, υἱικὸς, νοερὸς, παντοῖος, ὅμοιος, καὶ τ., ἢ αὐτῇ ὅρασις τῷ νοὸς, διὰ τίς καὶ ἡ αὐτῇ κατάληξις τῆς παρασατικῆς λέξεως. Γεώδης, σιγαλέος, αἴματηρδες, υψηλὸς, παχὺς καὶ τ., ἢ αὐτῇ ὅρασις τῷ νοὸς, διὰ τίς καὶ ἡ αὐτῇ κατάληξις τῆς λέξεως; Συρναῖος, ἀλεξανδρεὺς, σπαρτιάτης, χωνεαντινεπολίτης, μασσαλιώτης, συραχέσιος, καὶ τ., ἢ αὐτῇ ὅρασις νοὸς, διὰ τίς καὶ αἱ λέξεις τὴν αὐτὴν μορφὴν ἔχουσι; Ἰβηρ, ἴταλὸς, σικελιώτης, ἀσιανὸς θρᾳξ, σύρος, πελοποννήσιος, ἄραψ, μακεδὼν, μάγνης, καὶ τ., διὰ τίς ἔχουσι ταῦτα τὸν αὐτὸν τύπον τῆς λέξεως, ὡς ταυτότυπα σκέμματα τῷ νοὸς ὄντα; Εἰπερ ἦν κἀνταῦθα τάξις, μεγάλη ἀν τὴν βοήθεια τῇ μνήμῃ ἐπὲ τῷ φυλάττειν, καὶ τῷ νῷ ἐπὶ τῷ ποιεῖν. Ἡλίκος ὁ ἐμπειρισμὸς! οἴα ἡ σύγχυσις! ὅσος ὁ κυκεὼν! πανταχὸς ἀταξία! σπάνια τὰ ἔχνη τῷ νοὸς τῷ λόγῳ καὶ τάξει βαδίζοντος! Ἡν μὲν ἐν τῷ νῷ θεραπείαν ἐπενέγκαι τῷ πράγματι· καὶ γὰρ ἔτος ἐσὶν ὁ τῆς ἀπανταχὸς παραίτιος τάξεως, καὶ δημιουργὸς ἐτῷ συζημάτων· ἀλλ' ὁ ἐμπειρισμὸς ἀνθίσαται καὶ κωλύει· καὶ γὰρ ἔτος ἐσὶν ὁ συγχέων τὸ πᾶν, καὶ ποιῶν ἐτῷ κυκεῶνας. Τοιαῦται εἰσὶ καθόλε πᾶσαι αἱ γλῶσαι, μᾶλλον ἢ ἡττον κυκεῶνες, μᾶλλον ἢ ἡττον ἐμπειρικὰ ἀθροίσματα τυγχάνουσαι.

Οἱ σοφοὶ, πρὸ πολλῷ ἥδη, λογικὴν τῷ ὄντι ὅδον βαδίζοντες ἐν τῇ σπεδῇ τῶν ὄντων, μᾶλλον δὲ λέγειν, τῶν αἰσθητῶν, υπὸ συμμορίας καὶ τάξεις καὶ γένη καὶ εἰδῆ υπάγειν τὰ αἰσθητὰ ἐπεχειροῦσαν· τρόπος ἔτος ἄξιος ἐπαίνος καὶ θαύματος, ὡς